

Aanwijscriteria Bomenlijst Purmerend

Burgemeester en wethouders van Purmerend;

Gelet op artikel 73a van de Algemene plaatselijke verordening Purmerend 2003;

Overwegende dat:

- het gebruik van aanwijscriteria als leidraad dient bij het opstellen van een bomenlijst;
- het gebruik van aanwijscriteria duidelijkheid geeft welke criteria en aanwijsaspecten bepalend zijn voor het plaatsen van bomen op een bomenlijst.

besluiten:

1. de Aanwijscriteria Bomenlijst Purmerend vast te stellen:

1.1 Primaire aanwijscriteria o.b.v. Groenkoers

De nota Groenkoers geeft op hoofdlijnen aan wat ervoor nodig is om een boom op de bomenlijst te plaatsen. Rechtstreeks vanuit de Groenkoers gelden daarom als primaire aanwijscriteria:

- Alle bomen in het Frame komen op de bomenlijst tenzij:
 - o hun technische levensduur te gering is;
 - o het een snelgroeiende, weinig duurzame soort betreft die bovendien procentueel oververtegenwoordigd is in het totale gemeentelijke bomenbestand;
 - o het een soort betreft die nu en in de toekomst te zeer ziektegevoelig en die procentueel oververtegenwoordigd is in het totale gemeentelijke bomenbestand (voorbeeld es).
- Bomen in het Franje komen niet op de bomenlijst tenzij:
 - o ze een dusdanige grootte of leeftijd hebben dat ze in de categorie Monumentaal vallen;
 - o ze in een dusdanige ordening staan dat ze in de categorie Structuur vallen;
 - o het een dusdanig bijzondere soort betreft die zeldzaam, uniek of dendrologisch bijzonder is voor Purmerend;
 - o het een exemplaar betreft met een hoge beeldkwalitatieve waarde;
 - o ze een belangrijke cultuurhistorische waarde hebben;
 - o ze op een beduidende locatie staan;
 - o ze van belang zijn als verbinding tussen of voor de samenhang van groenelementen en -structuren.

1.2 Relevante aspecten voor aanwijzing

1.2.1 Leeftijd en/of boomgrootte (lg):

Hoe ouder een boom, hoe hoger zijn waarde in allerlei opzichten. In eerste instantie geldt het plantjaar van de boom als criterium. Het plantjaar is echter niet van alle bomen bekend. Dan wordt geselecteerd op basis van de stamomvang op 1 meter hoogte vanaf de stamvoet boven het maaiveld.

1.2.2 Technische levensduur (t):

Bomen met een zeer slechte levensverwachting komen niet in aanmerking voor aanwijzing, tenzij ze op een dusdanig belangrijke locatie staan dat aanwijzing alsnog gerechtvaardigd is: (zie 1.2.6 Locatie). Voor het bepalen van de technische levensduur zijn de volgende aspecten van belang:

- De conditie van de boom in relatie tot het herstelvermogen van de boomsoort;
- De mate waarin er sprake is van mechanisch onherstelbare veiligheidsproblemen;
- De mate waarin er sprake is van parasitaire ziekten of aantastingen die het voortbestaan van de boom bedreigen;
- De mate waarin er sprake is van een afname in kwaliteit en/of kwantiteit van de ondergrondse groei ruimte.

Als vuistregel geldt dat een boom opgenomen kan worden op de bomenlijst als de conditie niet onherstelbaar slecht is en volledig verval niet binnen 10 jaar verwacht wordt. Voor monumentale bomen ligt de grens op 5 jaar.

1.2.3 Beeldbepalende waarde (b):

Een boom is beeldbepalend indien deze voor de visuele kwaliteit van de leefomgeving van grote waarde is of indien de boom een belangrijke positieve bijdrage levert aan het karakter en de herkenbaarheid van zijn omgeving. Op particuliere terreinen gaat het om bomen die in het straatbeeld of vanuit het landschap een grote rol spelen, omdat de boom voor een groot deel zichtbaar is vanuit openbaar toegankelijk gebied. Meestal zijn dat bomen in voor- of zijtuinen. Vaak staan in tuinen van monumentale panden beeldbepalende bomen. De beeldbepalende waarde zit ook in de karakteristiek van de soort. Dit sluit de opname van onherstelbaar, door foutieve snoei verminkte bomen uit.

1.2.4 Cultuurhistorische waarde (ch):

Bomen kunnen onderdeel zijn van de lokale geschiedenis of een bepaalde cultuurhistorische betekenis hebben. Het meest bekend zijn de herdenkingsbomen die ter gelegenheid van bijzondere gebeurtenissen geplant zijn, bijvoorbeeld de kroningslinde. Ook herkenningpunten zoals grens-, markerings- en bakenbomen vallen daaronder; net als een ensemble bij een historisch pand – denk aan de bomen om de kerk - een buurtboom, eentje met een karakteristieke snoeivorm, een speelboom of een relict uit het verleden. Groene elementen die essentieel zijn voor het landschap of lanen die historische routes zichtbaarder maken, hebben eveneens een hoge cultuurhistorische waarde.

1.2.5 Zeldzaamheid, uniciteit of dendrologie:

1.2.5.1 Zeldzaamheid (z):

Een boomsoort is voor Purmerend zeldzaam als er minder dan 7 volwassen exemplaren van voorkomen binnen de gemeentegrenzen.

1.2.5.2 Uniciteit (u):

Een boom kan uniek zijn voor Purmerend vanwege de grootte en/of de groeivorm, bijvoorbeeld de grootste, de dikste, een meerstammig exemplaar of de scheefste van de stad.

1.2.5.3 Dendrologie (boomkundig) (d):

Bijzondere soorten kunnen boomkundig gezien waardevol zijn. Denk aan een exotische boomsoort, een bijzondere kweekvorm of variëteit.

1.2.6 Locatie (l):

Een opvallende of aansprekende locatie van de boom kan bepalend zijn voor opname op de bomenlijst. Een boom op een markante plek wordt eerder aangewezen dan eenzelfde boom op een achteraf locatie. Er zijn ook plekken binnen de gemeente die dusdanig om een boom vragen dat de boom aangewezen kan worden om zijn locatie te beschermen. In wijken en buurten zijn de bomen op verblijfs- en speellocaties van essentieel belang voor de kwaliteit en leefbaarheid van die plek.

1.2.7 Plantwijze (p):

De manier waarop een boom geplant of gegroeid is ten opzichte van andere bomen, is van invloed op de manier waarop een boom zich manifesteert. Bij laanbomen is bijvoorbeeld niet zozeer de individuele boom, maar wel de rij als geheel van waarde. Dit geldt ook voor bomen in groepen, zoals bij twee of drie bomen die tezamen één kroon vormen.

1.2.8 Duurzame groeiplaats (dg):

Indien de plek/groeiplaats, zowel boven- als ondergronds, dusdanig gunstig is dat de boom verder kan uitgroeien, kan dit mede bepalend zijn voor het aanwijzen van een boom. Het gaat dan om een waardevolle boom (zie 1.3.3) die op grond van de duurzame groeiplaats in potentie kan uitgroeien tot een monumentale boom (toekomstboom). Ondergronds is er dan voldoende vocht, zuurstof, voeding, doorwortelbare ruimte en een lage verdichtingsgraad van de bodem. Bovengronds gaat het om voldoende ruimte voor de ontwikkeling van de kroon, stam en stamvoet.

1.2.9 Snelgroeïende boomsoorten (sg):

Voor een aantal boomsoorten gelden strengere eisen voor aanwijzing. Het gaat hier om bomen die snel groeien en zeer algemeen zijn. Vaak zijn het pioniersoorten zoals populier, wilg en berk (niet uitputtend en niet dogmatisch), die zich gemakkelijk vermeerderen. Ze hebben ook vaak een beperktere levensduur, raken sneller in verval en zijn minder duurzaam. Door deze eigenschappen verdringen zij andere bomen. Aanwijzing van deze soorten met dezelfde criteria als die gelden voor alle andere soorten, zou tot gevolg hebben dat ze oververtegenwoordigd raken op de bomenlijst. Bij snelgroeïende soorten die bovendien procentueel oververtegenwoordigd zijn in het totale gemeentelijke bomenbestand, wordt de vereiste stamomvang verdrievoudigd bij de desbetreffende categorie.

1.2.10 Stedenbouwkundige betekenis (sted):

Bomen op grenzen of assen, al dan niet symmetrisch, kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het karakter en de herkenbaarheid van de stad. Ze accentueren of versterken stedenbouwkundige structuren en definiëren ruimtes.

1.2.11 *Verbinding tussen en samenhang van groenelementen en –structuren (v):*

Verbindende structuren kunnen een grote meerwaarde geven aan andere groenelementen. Als bijvoorbeeld parken en bosgebieden door bomenrijen met elkaar verbonden zijn, neemt de ecologische betekenis ervan toe. Ook kunnen lijnvormige elementen een cruciale rol vervullen in de verbinding tussen stad en ommeland en de duiding daarvan. Onderlinge samenhang ontstaat door afzonderlijke structuren of groengebieden te verbinden met rijen of groepen (stapstenen). Tezamen vormen ze een aansluitend netwerk, de groene dooradering van de stad.

1.2.12 *Water(-lopen) met hun oevers (wtr):*

Water is bij uitstek structurerend voor een stad; hetzij als historische gegevenheid of van recentere datum naar aanleiding van stadsuitbreidingen. Langs rivieren en kanalen werden vaak bomen geplant, de zogenaamde bakenbomen, om de overgang tussen water en land aan te geven.

1.2.13 *Hoofdroutes gemotoriseerd en langzaam verkeer / recreatieve routes (r):*

Bomen in een lijnvormige structuur kunnen aanzienlijk helpen bij de oriëntatie binnen een stad. Ze versterken en accentueren de verkeersstructuur.

1.3 **Categorieën**

1.3.1 *Categorie 1: monumentale bomen (M)*

Monumentale bomen zijn de meest markante bomen van Purmerend. Omdat ze van grote waarde zijn op gemeentelijk niveau wordt er bij monumentale bomen maximale inspanning verricht om de boom zo lang mogelijk op een veilige manier op de desbetreffende plek te houden. Monumentale bomen die ook onderdeel uitmaken van een structuur, krijgen een dubbele categorie en worden aangeduid zowel als monumentale (M) als structuurboom (S).

Een monumentale boom voldoet aan de volgende basiscriteria:

- Leeftijd en/of boomgrootte (lg);
- Het plantjaar is meer dan 80 jaar geleden of heeft bij onbekend plantjaar een stamomvang groter dan 100 centimeter op 1 meter hoogte boven maaiveld. Voor snelgroeiende soorten speelt ouderdom een grotere rol dan de omvang.
- Technische levensduur (t): boom heeft een technische levensduur van tenminste 5 jaar.

Daarnaast heeft de boom tenminste één van de volgende specifieke kenmerken:

- Beeldbepalende waarde (b);
- Cultuurhistorische waarde (ch);
- Zeldzaamheid, uniciteit of dendrologie (z, u, d);
- Locatie (l);
- Duurzame groeiplaats (dg);
- Stedenbouwkundige betekenis (sted);
- Water (wtr);
- Routes (r).

Aanvullend in specifieke gevallen:

- Plantwijze (p);
- Verbinding en samenhang (v).

Betreft het een snelgroeiende soort (sg), dan moet hij een stamomvang van 300 centimeter hebben op 1 meter hoogte vanaf de stamvoet boven het maaiveld; dat benadert een stamdoorsnede van 1 meter.

1.3.2 *Categorie 2: structuurbomen (S)*

Structuurbomen zijn bomen die in structuren, zoals bomenrijen- en groepen, staan. In deze categorie zijn bomen opgenomen die tezamen een netwerk vormen. Het is de groene dooradering van de stad. Naast gemeentelijke bomen staan er ook structuurbomen van andere overheden op de bomenlijst. Bij structuurbomen is de inspanning minder gericht op het behoud van individuele bomen dan wel op duurzaam behoud van de desbetreffende structuur als geheel.

Een structuurboom voldoet aan het volgende basiscriterium:

- Technische levensduur (t): de boom heeft een technische levensduur van tenminste 10 jaar.

Daarnaast heeft de boom tenminste één van de volgende specifieke kenmerken:

- Plantwijze (p);
- Stedenbouwkundige betekenis (sted);
- Verbinding en samenhang (v);
- Water (wtr);
- Routes (r)

Aanvullend in specifieke gevallen:

-
- Leeftijd en/of boomgrootte (lg);
 - Beeldbepalende waarde (b);
 - Cultuurhistorische waarde (ch);
 - Zeldzaamheid, uniciteit of dendrologie (z, u, d);
 - Locatie (l);
 - Duurzame groeiplaats (dg)

1.3.3 Categorie 3: waardevolle bomen (W)

Waardevolle bomen vormen onder andere de monumentale bomen van de toekomst. Het zijn bijzondere bomen, bijvoorbeeld door hun grote waarde vanwege hun locatie of uitstraling in hun omgeving. Bij waardevolle bomen is de inspanning om deze te behouden groot.

Een waardevolle boom voldoet aan de volgende basiscriteria:

- Leeftijd en/of boomgrootte (lg): Bomen met een plantjaar van tenminste 25 jaar of met een onbekend plantjaar en een stamomvang van tenminste 50 centimeter op 1 meter hoogte boven het maaiveld.

OF:

- Locatie (l)

EN:

- Technische levensduur (t): De boom heeft een technische levensduur van tenminste 10 jaar.

Daarnaast heeft de boom ten minste één van de volgende specifieke kenmerken:

- Leeftijd en/of boomgrootte (lg);
- Beeldbepalende waarde (b);
- Cultuurhistorische waarde (ch);
- Zeldzaamheid, uniciteit of dendrologie (z, u, d);
- Locatie (l);
- Plantwijze (p);
- Duurzame groeiplaats (dg);
- Stedenbouwkundige betekenis (sted);
- Routes (r)

Aanvullend in specifieke gevallen:

- Verbinding en samenhang (v);
- Water (wtr)

Betreft het een snelgroeiende soort (sg), dan moet hij een stamomvang van 150 centimeter hebben op 1 meter hoogte vanaf de stamvoet boven het maaiveld; dat benadert een stamdoorsnede van 0,5 meter. Herdenkingsbomen en vergelijkbare exemplaren worden, ongeacht hun leeftijd, soort of omvang opgenomen in de lijst.

Bomen geplant ter vervanging van een boom op de bomenlijst worden direct op de lijst geplaatst.

2. Dit besluit treedt in werking op de eerste dag na die waarop het bekend is gemaakt.

Purmerend, 14 maart 2017

Burgemeester en wethouders van Purmerend,

de secretaris

dr. J.C.M. Cox

de burgemeester

mr. D. Bijl